

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING 6

DATAVISUALISERING: TRENDS 462

NASCHRIFT VAN DE SAMENSTELLERS 464

SAMENSTELLERS EN MEDEWERKERS 466

DANKWOORD 468

REGISTER 469

JAREN 40

TIJDLIJN 12
COLLECTIEF PORTFOLIO / WO II 34
PORTFOLIO / WAYNE MILLER 46

JAREN 70

TIJDLIJN 162
PORTFOLIO / SUSAN MEISELAS 186
PORTFOLIO / RICHARD KALVAR 190
PORTFOLIO / LEONARD FREED 194
PORTFOLIO / ELLIOTT ERWITT 198
PORTFOLIO / DAVID HURN 202

JAREN 00

TIJDLIJN 300
COLLECTIEF PORTFOLIO / 11 SEPTEMBER 322
PORTFOLIO / MARTIN PARR 328
COLLECTIEF PORTFOLIO / STRIJD TEGEN TERRORISME 332
PORTFOLIO / ALEC SOTH 348

JAREN 50

TIJDLIJN 52
PORTFOLIO / BURT GLINN 84
PORTFOLIO / INGE MORATH 88
PORTFOLIO / W. EUGENE SMITH 92
PORTFOLIO / EVE ARNOLD 96
PORTFOLIO / BRUCE DAVIDSON 100

JAREN 80

TIJDLIJN 208
PORTFOLIO / CONSTANTINE MANOS 238
PORTFOLIO / RAYMOND DEPARDON 242
PORTFOLIO / ALEX WEBB 246
PORTFOLIO / BRUCE GILDEN 250

JAREN 10

TIJDLIJN 354
PORTFOLIO / PETER VAN AGTMAEL 392
PORTFOLIO / MATT BLACK 396
PORTFOLIO / BIEKE DEPOORTER 400
PORTFOLIO / GREGORY HALPERN 404
COLLECTIEF PORTFOLIO / DE GRENS 408

JAREN 60

TIJDLIJN 106
COLLECTIEF PORTFOLIO / BURGERRECHTEN 132
PORTFOLIO / PHILIP JONES GRIFFITHS 148
PORTFOLIO / PAUL FUSCO 152
PORTFOLIO / ERNEST COLE 156

JAREN 90

TIJDLIJN 256
PORTFOLIO / ELI REED 282
PORTFOLIO / JIM GOLDBERG 286
PORTFOLIO / CHIEN-CHI CHANG 290
PORTFOLIO / CARL DE KEYZER 294

JAREN 20

TIJDLIJN 424
PORTFOLIO / CAROLYN DRAKE 446
PORTFOLIO / LARRY TOWELL 450
PORTFOLIO / ALESSANDRA SANGUINETTI 454
PORTFOLIO / MARK POWER 458

JAREN 40

De ontwikkeling van de fotografie volgde die van de Amerikaanse wereldheerschappij in de jaren veertig: in 1945 maakten de Amerikaanse atoomaanvallen op Hiroshima en Nagasaki een einde aan de Tweede Wereldoorlog en in 1947 werd Magnum Photos opgericht. Het Amerikaanse wereldrijk en de Amerikaanse fotografie zijn na de oorlog samen volwassen geworden.

Kijk hoe ze met elkaar verstrengeld zijn. Terwijl daguerreotypes in de jaren veertig van de 19de eeuw het Amerikaanse continent veroverden, annexeerden de Verenigde Staten Texas en een groot gedeelte van Mexico. In de Burgeroorlog werden fotografen als Matthew Brady, Alexander Gardner en Timothy H. O'Sullivan beroemd en behaalde de industrie in het Noorden de overwinning op de slavenarbeid. Terwijl de imperiale ambities van de VS in de jaren negentig tot wasdom kwamen met de verovering van Guam, Puerto Rico en de Filippijnen, ontplofte de fotojournalistiek. In 1945 waren de VS een wereldmacht en de leider van de 'vrije wereld'. Twee jaar later haalde Robert Capa, die faam had verworven met zijn foto's in de Spaanse Burgeroorlog en op de stranden van Normandië, zijn collega's over een internationale coöperatie van fotografen te vormen, ter ondersteuning van de onafhankelijke fotojournalistiek in de aanstaande

'Amerikaanse Eeuw'. De ontwikkeling van Magnum Photos en de komst van de *Pax Americana* verliepen dan ook parallel aan elkaar. Als supermogendheid presenteerden de VS zich als een baken van vrijheid voor de wereld, terwijl de oude Europese mogendheden pleitten voor kolonisatie. Zo maakten de VS in 1946 de Filippijnen formeel onafhankelijk en losten daarmee het startschot voor de dekolonisatiebeweging die wereldwijd tot tientallen nieuwe postkoloniale naties zou leiden. Een imperium hoefde niet langer grondgebied in bezit te hebben, maar kon macht uitoefenen vanuit kleine, verspreid liggende bases. Daarachter ging een complexer verhaal schuil.

In de VS zelf vertoonde de binnenlandse politiek parallellen met de dekolonisatie. De 'onafhankelijkheid' van de gekoloniseerde gebieden stimuleerde het feminisme, de burgerrechtenbeweging en de Amerikaanse popcultuur. De oorlog speelde een centrale rol. Zo waren Amerikaanse vrouwen opgeroepen voor werk dat voorheen als mannelijk gold. Nadat zwarte Amerikanen en andere mensen van kleur thuis als helden waren ontvangen, voelden ze een nieuwe verbondenheid met de natie. Toen de oorlog het onderwerp werd van films, liederen en toneelstukken, verstevigde de popcultuur haar greep op de Amerikaanse verbeelding. De fotografie zou steeds meer de vermeende

naoorlogse bevrijdingsmissie van de VS verbeelden, terwijl ze de slagvelden inruilde voor de straten van North Dakota en New Mexico, van New York en Californië. Het Amerikaanse imperium en de hoop op vrede raakten steeds meer met elkaar verweven; buitenlandse kwesties bepaalden binnenlandse relaties; natievorming verving directe invasie. Deze verwevenheid lijkt het best belichaamd in het leven van de in Hongarije geboren Capa, de oorlogsfotograaf.

Capa was een jood die vanwege de nazi's Duitsland was ontvlucht en zich had aangesloten bij de antifascisten in Spanje. Nadat hij in 1946 Amerikaans staatsburger was geworden, reisde hij in 1948 naar Israël, waar hij een fotoreportage maakte over de nieuwe joodse staat. Zijn foto's tonen een vluchteling uit Bulgarije die haar kleren droogt in de zon, welvarende stellen die thuis een feestje vieren, jongens in chelsealaarzen die volleybal spelen en hemdloze mannen bij een tractor. De foto's getuigen van de opluchting na de Holocaust en van de mythe van de schepping van een Amerikaanse verlossende heilige plek, zoals Amy Kaplan laat zien in *Our American Israel*. Maar doordat ze de Nakba verdoezelen, roepen de beelden ook het geweld van de Amerikaanse continentale expansie en het afschuwelijke proces van uitsluiting op, zoals de genocide op inheemse Amerikanen, de internering van Japanners en de annexatie en militarisering van grensgebieden.

De Amerikaanse foto's van Magnum in de jaren veertig verbeelden enkele van de hardnekkigste Amerikaanse mythen. Dezelfde mythen illustreren echter ook het verloop van de 'Amerikaanse Eeuw'. De jaren veertig vervlochten niet alleen de nog steeds actuele culturele conflicten over gender, ras en natie in de VS, maar voorafschaduwden die ook. Kortom, de jaren veertig luiden de Amerikaanse 21ste eeuw in. Uit de bakermat van dekolonisatie, feminisme, burgerrechtenbeweging, popcultuur en Israël zouden Decolonize This Place, Me Too, Black Lives Matter, Taylor Swift en de puinhopen van Gaza voortkomen.

— CHARLIE SAMUYA VERIC

WO II

Magnum Photos ontstond uit de ashopen van de Tweede Wereldoorlog. De eerste Magnum-fotografen hadden geleerd door de lens van die catastrofe te kijken. Na afloop van de oorlog smeulden de puinhopen na en moesten gebroken levens opnieuw worden opgebouwd. Met een camera de oorlog vastleggen en de gevolgen ervan tonen, was volgens de fotografen een manier om geschiedenis te schrijven. Mensen moesten, en zouden willen, zien; en als ze eenmaal zagen, zouden ze reageren. Geen enkele fotograaf uit die eerste generatie – Robert Capa, Henri Cartier-Bresson, George Rodger en David ‘Chim’ Seymour – was in de VS geboren, hoewel Capa en Chim, na hun vlucht uit Oost-Europa, Amerikaans staatsburger werden. Toch zou de betrokkenheid van de VS bij dat conflict hun kijk op de toekomst van de mens sterk beïnvloeden. In de eerste decennia van Magnum symboliseerden de VS de fantastische mogelijkheden die het land zelf probeerde te realiseren.

BOVEN: Wayne Miller. Amerikaanse marinepiloten in opleiding kijken naar een show. Chapel Hill, North Carolina, 1942
 RECHTS: W. Eugene Smith. Amerikaanse marinier. De Pacifische Oorlog, Slag om Saipan, 27 juni 1944

Honkbal op een speelveldje.
Chicago, Illinois, 1948

1954

RECHTS: Dennis Stock. James Dean in de regen op Times Square. Dit was dé plek voor beginnende filmsterren in de jaren vijftig. De Actors Studio van Lee Strasberg was op zijn hoogtepunt en lag hier om de hoek. New York, 1955
ONDER: Elliott Erwitz. Amerikaanse actrice Marilyn Monroe. New York, 1954

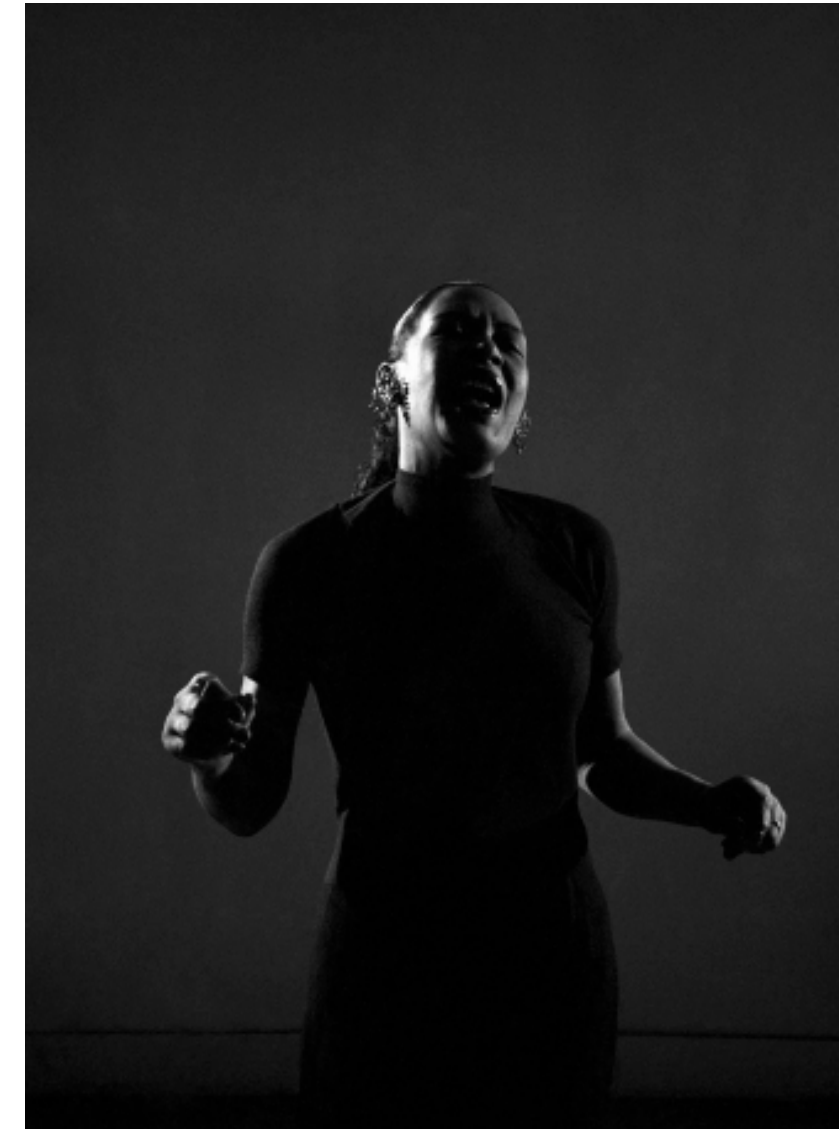
1955

BILLIE HOLIDAY

Op een avond in maart 1939 stapte Billie Holiday op het podium van Café Society in New York om voor het eerst haar indringende vertolking van 'Strange Fruit' op te voeren. Holiday verwerkte in haar repertoire elementen van jazz, blues en popmuziek. Haar ongeëvenaarde vermogen om pijn voelbaar te maken spreekt nog steeds tot de verbeelding.

RECHTS: Dennis Stock. Amerikaanse zangeres Billie Holiday, 1958
LINKS: Werner Bischof, New York, 1953

1956

1957

MCCARTHY / RODE SCHRIK

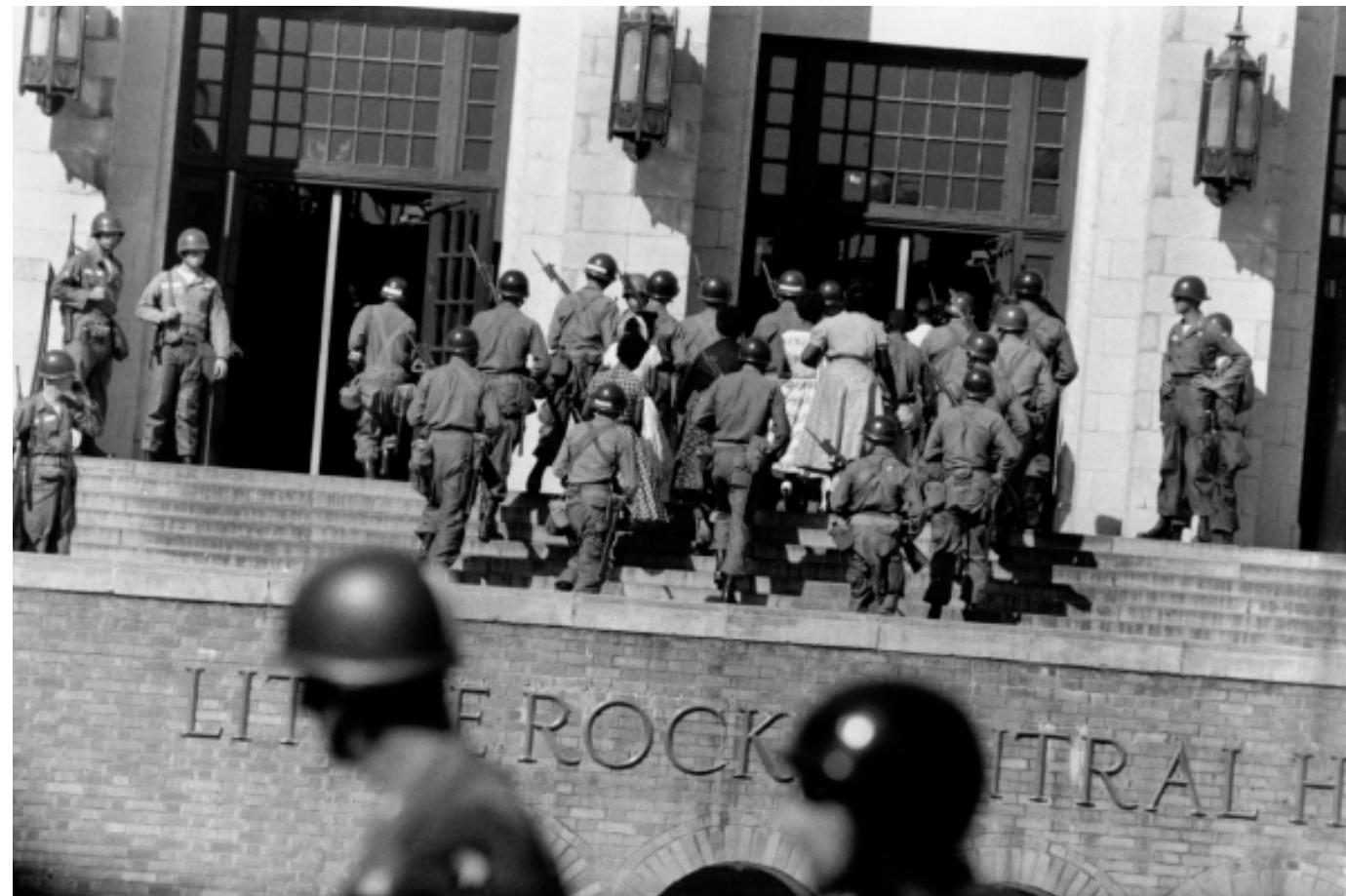
Een weinig bekende senator uit Wisconsin, Joseph R. McCarthy, trad voor het nationale voetlicht met zijn bewering dat er tientallen communisten voor het ministerie van Buitenlandse Zaken werkten. Een koortsachtige 'Rode Schrik' overspoelde de natie, waarbij overal mogelijke communisten werden vermoed. De term 'mccarthyisme' is in de 21ste eeuw populair gebleven als omschrijving van een agressieve reeks ongefundeerde beschuldigingen van politiek verraad of persoonlijke smaad.

LINKS: Eve Arnold. Senator Joseph McCarthy met assistenten Roy Cohn en David Schine. Washington DC, 1954
RECHTS: Dennis Stock. Jazzmuzikant Louis Armstrong in zijn kleedkamer in het Latin Casino. Philadelphia, Pennsylvania, 1958

LITTLE ROCK

BURT GLINN

Na de historische rechtszaak *Brown vs Board of Education* probeerden negen Afro-Amerikaanse studenten, de 'Little Rock Nine', in 1957 naar de raciaal gescheiden Little Rock Central High School te gaan. Gouverneur Orval Faubus verzette zich hiertegen en schakelde de National Guard in om de leerlingen de toegang te onttrekken. Burt Glinn fotografeerde naast de rauwe emoties van het moment ook de weerbaarheid en kracht van degenen die zich tegen het onrecht verzetten. Het incident was een cruciaal moment in de Amerikaanse geschiedenis en werd ook verslagen door nieuwslezer en Glinns oude vriend John 'Jack' Chancellor, die namens NBC de gebeurtenissen volgde, ondanks woedende voorstanders van rassenscheiding die hem belaagden. De serie spoort de kijker aan te blijven streven naar een betere wereld. Ze benut het vermogen van de fotografie om de toekomst te beïnvloeden door beelden van het verleden naar het heden te brengen.

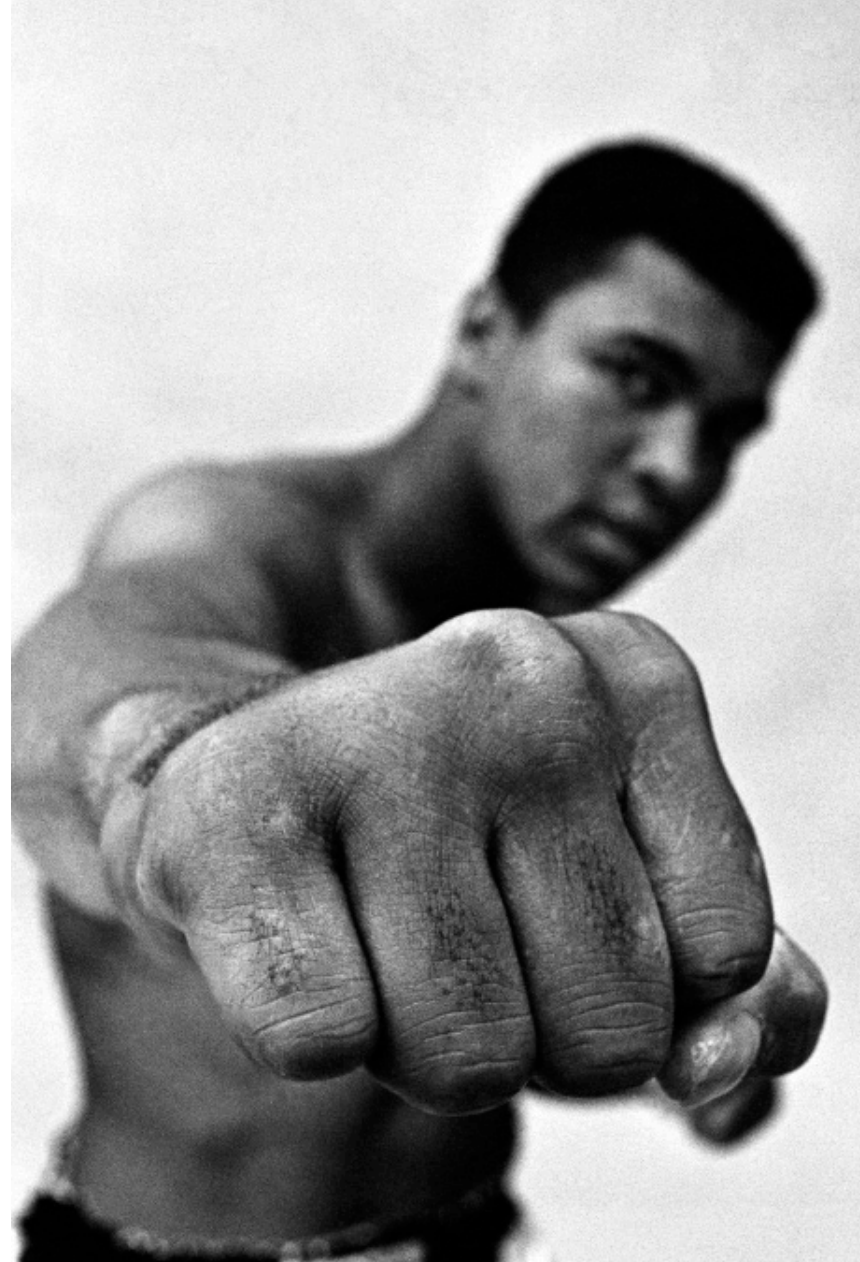
BOVEN: Rassenintegratie op de Little Rock Central High School. Begeleid door paratroepers lopen zwarte leerlingen de school in. Little Rock, Arkansas, 1957
 RECHTSBOVEN: Verslaggever interviewt Melba Pattillo, een van de 'Little Rock Nine'. Little Rock, Arkansas, 1957
 RECHTSONDER: Witte jongeren gooien dingen naar de overkant van de straat vanwege de rassenintegratie op de Little Rock Central High School. Little Rock, Arkansas, 1957

MUHAMMAD ALI

Bokskampioen Muhammad Ali – bekend om zijn uitspraak ‘fladderen als een vlinder, steken als een bij’ – was zowel sportman als prominent burgerrechtenactivist. Hij sprak zich uit tegen wit superioriteitsdenken en systemisch racisme en mengde zich in de jaren zestig volop in discussies over ras, religie, de Vietnamoorlog en dienstplicht.

RECHTS: Thomas Hoepker. Muhammad Ali. De wereldkampioen boksen zwaargewicht toont zijn rechtervuist. Chicago, Illinois, 1966
MIDDEN LINKS: Burt Glinn, Andy Warhol, Edie Sedgwick en Chuck Wein. New York, 1966
MIDDEN RECHTS: Raymond Depardon. Amerikaanse atleten Larry James, Lee Evans en Ron Freeman (v.l.n.r.) op het erepodium van de 400 meter op de Olympische Spelen van 1968. Ze demonstreren tegen rassendiscriminatie in de VS door hun vuist op te steken. Mexico-Stad, Mexico, 1968
UITERST RECHTS: Guy Le Querrec. Concertzaal Salle Pleyel in het 8ste arrondissement. Amerikaanse trompettist Miles Davis. Parijs, Frankrijk, 3 november 1969

1963

1964

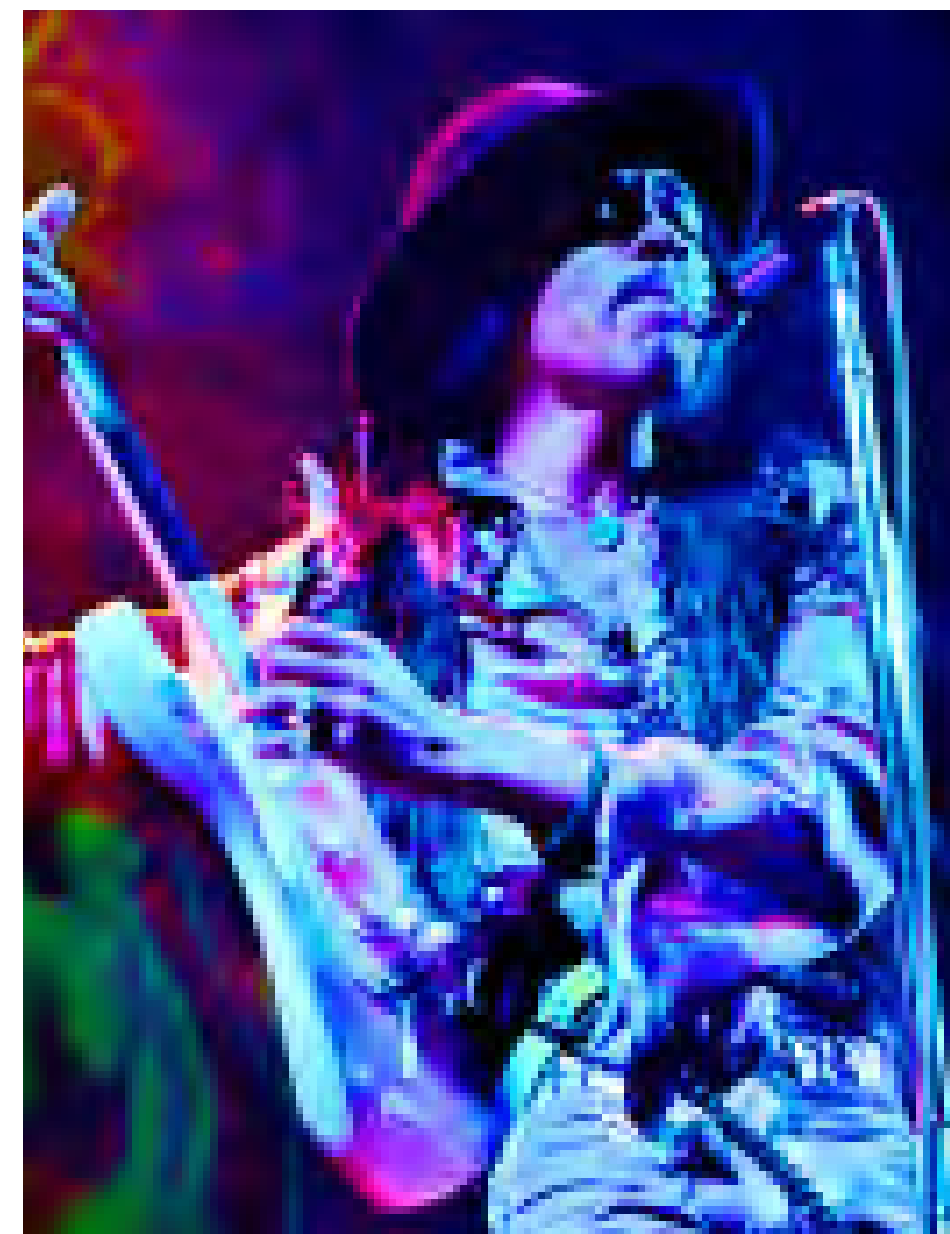

1965

SPACE SHUTTLE

Zo'n 600 miljoen mensen – indertijd een vijfde van de wereldbevolking – zag op tv hoe Neil Armstrong als eerste mens voet op de maan zette. De maanlanding was niet alleen een opmerkelijke wetenschappelijke prestatie, maar ook een belangrijke politieke overwinning voor de VS in de Koude Oorlog. Kennedy presenteerde de ruimte als een nieuwe grens, met de VS als technologische en ideologische pionier.

RECHTS: Philippe Halsman. Maanwagen. VS, 1972
RECHTS MIDDEN: Paul Fusco. Janis Joplin in The Fillmore. San Francisco, Californië, 1968
UITERST RECHTS: Elliott Landy. Jimi Hendrix. Fillmore East. New York, 1969

Harry Gruyaert.
Onderweg, Californië, 1982

DE GRENS OVER

ALEX WEBB

'Het probleem is dat we de grens alleen zien als een plek, en niet ook als een idee. Maar het is zowel een plek waar twee landen elkaar ontmoeten als een manier waarop twee landen elkaar ontmoeten, en de handdruk is stevig.'
– Alberto Alvaro Ríos, *Capirotada: A Nogales Memoir* (1999)

Van 1975 tot 2001 heb ik langs de grens tussen de VS en Mexico gefotografeerd. Deze strook land is zo'n 3200 kilometer lang en enkele kilometers breed en lijkt wel een zelfstandige natie: het is noch Mexico noch de Verenigde Staten, een overgangszone waar migranten, toeristen, arbeiders, winkelaars en smokkelaars voortdurend heen en weer gaan. Een boek met dit werk, *Crossings*, werd in 2003 gepubliceerd in combinatie met een expositie in het Museum of Contemporary Art in San Diego. — ALEX WEBB

BOVEN: Buitenvijk van Tijuana, Mexico, 1995
RECHTSBOVEN: Mexicaanse migranten rusten uit voordat ze verder naar het noorden trekken.
Bergen even buiten Otay Mesa, Californië, 1979
RECHTSONDER: Iemand springt over het grenshek, Agua Prieta, Mexico, 2001

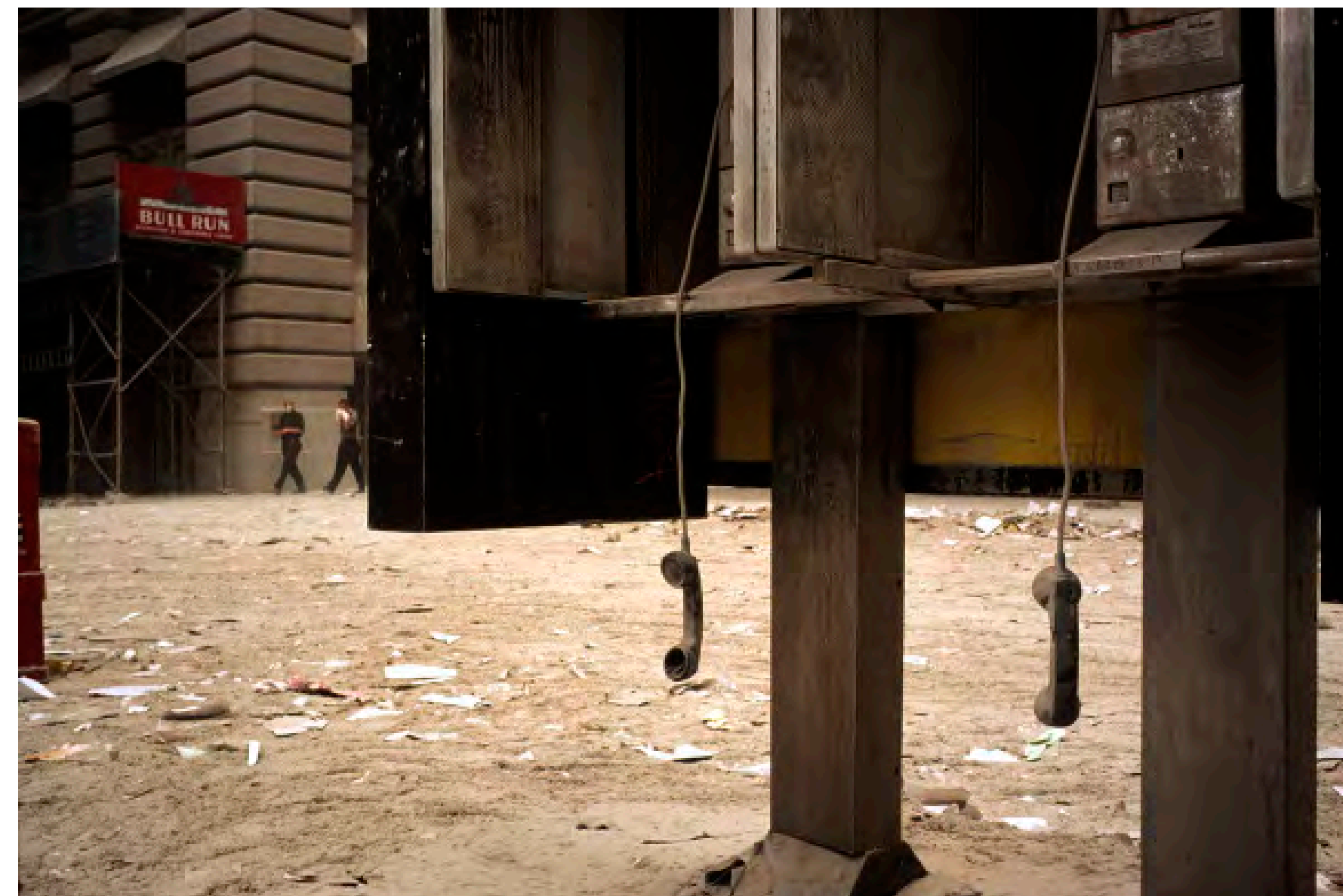
René Burri.
Toeristen bezoeken de locatie
van de eerste kernbomexplosie.
Alamogordowestijn,
New Mexico, 1992

11 SEPTEMBER

Terwijl de Verenigde Staten na de Tweede Wereldoorlog demobiliseerde en de rassenscheiding ophief, spreidde de Amerikaanse adelaar zijn enorme vleugels uit in het buitenland. De dekolonisatie in Azië en Afrika leidde tot de Koude Oorlog, een strijd om wereldwijde invloed tussen de Sovjet-Unie, Mao's China en de VS en hun proxystaten. Het tanende vermogen van de VS om hun imperiale lotsbestemming te vervullen was Magnum-fotografen goed bekend: zij werkten in grensgebieden waar Amerikaanse dromen slechts tijdelijk en met moeite uitkwamen, zoals Midden- en Zuid-Amerika, het Midden-Oosten, Zuidoost-Azië en vooral Vietnam. Twee vliegtuigen die de blauwe lucht boven New York doorkliefd en zich op de ochtend van 11 september 2001 in het World Trade Center boorden en een toestel dat het Pentagon trof, kondigden het einde van de 'Amerikaanse Eeuw' aan, hoewel de schok aanvankelijk te groot was om dat besef te laten doordringen. Toevallig hield Magnum die ochtend zijn jaarvergadering in Manhattan. De aanwezige leden maakten van die dag een verslag, dat een bijzondere groepsreportage is geworden. Oorlogen elders fotograferen was heel iets anders dan een oorlog in eigen land meemaken.

BOVEN: Larry Towell.
Terwijl mensen om hem heen aan het werk zijn, staat een geestelijke tussen de puinhopen van het World Trade Center, ogenschijnlijk verdoofd door de gebeurtenissen van die dag.
New York, 11 september 2001
RECHTSBOVEN: Alex Webb. Verlaten telefoons in het Financial District. New York, 11 september 2001
RECHTSONDER: Susan Meiselas. Liberty Plaza. New York, 11 september 2001

Thomas Hoepker.
Jonge mensen genieten
van hun lunchpauze
langs de East River,
terwijl een enorme
rookpluim boven Lower
Manhattan uitstijgt na
de aanslag op het
World Trade Center.
Brooklyn, New York,
11 september 2001

Peter van Agtmael.
Donald Trump spreekt op een campagnebijeenkomst.
Montoursville, Pennsylvania, 20 mei 2019

JAREN 20

Toen de verkiezingen van 2020 naderden, en daarmee mogelijk een einde kwam aan de chaos van de Trump-jaren, dachten velen dat de maatschappij de bodem van de put had bereikt en weer omhoog zou stuiten. Opmerkelijk genoeg is die stuit uitgebleven. De jaren twintig zouden een decennium van slecht nieuws worden.

Het begon met berichten over een vreemd, verwoestend virus dat uitbrak in Wuhan (China). Spoedig hadden algehele lockdowns verre landen als Italië volledig tot stilstand gebracht, waarna ook de Verenigde Staten volgden. Als gevolg van covid sloten bedrijven en scholen in heel het land de deuren en overleden er meer dan een miljoen mensen. Naast het trauma van de medische aspecten van covid verviel de natie in een verbitterde partijstrijd over de maatregelen om de ziekte te bestrijden. In sommige contreien werd het verzet tegen mondkmaskers en quarantaines een kwestie van politieke trots en werd Anthony Fauci, een icoon op het gebied van de volksgezondheid, aangevallen vanwege zijn 'fascistische' kijk op deze maatregelen. Dat bewees dat in het heersende klimaat vrijwel alles kon worden meegesleurd in de draaikolk van politieke strijd. Burgers in New York en elders produceerden elke avond om zeven uur vanuit hun raam of vanaf hun balkon op potten, pannen en ander keukengerei een provisorisch dankjewel

voor medisch personeel en hulpverleners, een hulpeloos ritueel van erkenning en dankbaarheid. Het kabaal dat 's avonds door de stad dreef zei net zoveel over het isolement van de lockdown als over het gevoel van schuld jegens deze essentiële werknemers.

De verwoestende covidpandemie werd snel gevolgd door een hele stoet aan nationale problemen en trauma's: Breonna Taylor werd gedood bij een mislukte politie-inval in Louisville en George Floyd werd op klaarlichte dag vermoord door de politie in Minneapolis, waardoor Black Lives Matter-protesten in heel het land oplaaidden; op de dag dat de verkiezingsuitslag werd geratificeerd, bestormden relschoppers massaal het Capitool omdat ze meenden dat Joe Biden de presidentsverkiezingen had verloren; het Congres zette een afzettingprocedure in werking tegen Donald Trump vanwege zijn rol bij de opstand, maar hij werd vrijgesproken door de Senaat; later kreeg hij 91 andere aanklachten aan de broek, zonder echter de steun van de Republikeinen te verliezen; natuurbranden, orkanen en overstromingen wezen op een verheviging van de klimaatcrisis; het hooggerechtshof schafte niet alleen vijftig jaar oude abortusrechten af, maar liet veel vrouwen met zwangerschapscomplicaties of miskramen in de steek; veel staten

verboden les over de zwarte geschiedenis en verwijderden boeken over sociale rechtvaardigheid uit schoolbibliotheken in de naam van goed, 'anti-woke' amerikanisme; het Congres besloot tot hoorzittingen om Joe Biden af te zetten – een duidelijke poging om de rekening te vereffenen na de afzettingprocedure tegen Trump; door klimaatverandering, armoede en geweld in Midden-Amerika trokken tienduizenden migranten naar de zuidgrens, wat leidde tot steeds fellere reacties van immigratiecritici, onder meer in de regering-Biden, en tot Donald Trumps hitleriaanse uitspraak dat migranten 'het bloed [van de natie] vergiftigden'. Deze binnenlandse schokken gingen gepaard met grote internationale crises in Oekraïne en Israël/Palestina, die het vermogen van Amerikanen om tot ook maar iets van een nationale consensus te komen op de proef stelden. En dat terwijl van de binnenlandse partijstrijd ooit vol trots werd gezegd dat die 'stopte aan de rand van de oceaan'.

De beproevingen van de jaren twintig werden alom geassocieerd met het trumpisme, 'Make America Great Again' en de opkomst van de autoritaire vleugel van de Republikeinse Partij. Maar ze zijn ook geworteld in een bodem die al decennialang werd vervuild: de 'omvolkingstheorie' die opkwam tijdens de Obama-jaren; het gesegmenteerde medialandschap sinds de komst van Fox News en het internet in de jaren negentig en de vroege jaren nul, waarin burgers niet langer één werkelijkheid delen, maar in streng gescheiden leefwerelden verblijven, met hun eigen aannames, 'feiten' en inzichten; het partijpolitieke geruzie tijdens de Clinton-jaren over een wet om begrotingen gedeeltelijk te kunnen afkeuren; het diepe wantrouwen jegens de overheid als gevolg van het reaganisme; en de op witte verongelijkheid gebaseerde 'zuidelijke strategie' van Richard Nixon in de periode na de burgerrechtenbeweging. Het is een uitdagende erfenis. Op het moment van schrijven is het volstrekt onduidelijk of de Amerikaanse democratie kan standhouden.

— MATTHEW FRYE JACOBSON

Peter van Agtmael.
Na een opruiende toespraak van president Trump bestormden demonstranten die de ratificatie van Joe Bidens presidentschap door het Congres niet accepteerden het Capitool. Ze werden nog even tegengehouden door de politie, maar wisten toch het agebouw binnen te dringen. Ze richtten vernielingen aan voordat ze het gebouw uit werden gedreven. Enkelen werden gearresteerd, een persoon werd doodgeschoten. Washington DC, 6 januari 2021